

The Results of Using Project-Based Learning in the Subject of Home Economics to Reinforce Cooperative Behavior of Prathom 1 Students

Cruawan Kangketwit^{1*}

Abstract

The aim of this research was to study cooperative behavior of Prathom 1 students before and after using project-based learning in the subject of Home Economics. The subjects of this study were 24 male and female students studying in Prathom 1 during the second semester of the 2019 academic year at Onhgkharak Demonstration School. The subjects were selected by simple random sampling. The data were collected over the duration of 10 weeks. The tools used in this research were 16 project-based learning lesson plans in the subject of Home Economics and the cooperative behavior observation form. The data were collected and analyzed by the dependent t-test. The cooperative behavior was compared before and after the experiment.

The result showed that Prathom 1 students who were taught by project-based learning in the subject of Home Economics had higher average scores after the experiment in terms of assistance, responsibility, leadership and cooperation, which was statistically significant at .01. It was found that the development of cooperative behavior was improved. After the experiment using project-based learning, the students had more freedom in terms of thinking and choosing the topic that they were interested in learning. The learning atmosphere was fun, helpful, sharing, cooperative, and responsible. Their leadership was cultivated. The students had better cooperative behavior without being forced.

Keywords: Prathom 1 students, Cooperative behavior, Project-based learning , Academic Career

---

^{1*} Demonstration teacher, Home Economics Department , Ongkharak Demonstration School , Educational Research Development and Demonstration , Srinakharinwirot University.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ เพื่อเสริมสร้าง พฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เครือวัลย์ เก่งเขตรวิทย์^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักเรียนชาย - หญิง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 24 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ จำนวน 16 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test แบบ dependent เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือก่อนและหลังทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยในด้านการช่วยเหลือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความร่วมมือที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีพัฒนาการรายด้านของพฤติกรรมความร่วมมือดีขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพโดยใช้โครงงานเป็นฐาน นักเรียนได้รับอิสระทางความคิด ความต้องการในการเลือกในสิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้ บรรยากาศสนุกสนาน มีความสุข เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน ร่วมมือ รับผิดชอบ ปลูกฝังภาวะผู้นำ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือที่ดีโดยไม่มีการบังคับ

คำสำคัญ: นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พฤติกรรมความร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน วิชาการงานอาชีพ

^{1*} อาจารย์สาธิต สาขาการงานอาชีพ โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทนำ

เด็กดี เด็กเก่ง เด็กมีความสุข เป็นลักษณะของเด็กไทยที่ชาติต้องการ เมื่อเจริญเติบโตเป็นเยาวชนก็จะเติบโตด้วยความเป็นคนคิดเก่ง เก่งงาน เก่งเรียน อันเป็นกำลังของชาติ ในปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง วิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมบริบทรอบตัว เป็นยุคที่ต้องสามารถสร้างเด็กไทยให้ยืนอยู่บนเวทีบ้านเราและเวทีโลกได้อย่างมีความสุข ดังคำกล่าวของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข [1] ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างเด็กไทยให้พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลก ทั้งครูและเด็กจึงต้องมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่ง วิจารณ์ พานิช [2] ได้กล่าวถึงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยสิ้นเชิงเพื่อให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ที่ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ ด้วยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ คือ 3R x 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) และคิดเลขเป็น (Arithmetic) และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อคอมพิวเตอร์เทคโนโลยี และทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ

พฤติกรรมความร่วมมือ เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากความรู้ความสามารถของคนเราแตกต่างกัน บางคนอาจถนัดในบางเรื่องและอ่อนในบางเรื่อง ด้วยเหตุนี้ความร่วมมือจึงมีความสำคัญในทุกหน่วยงาน พฤติกรรมความร่วมมือกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน พฤติกรรมความร่วมมือมีบทบาท

สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี [3] ซึ่งความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับวิภาพร มาพบสุข [4] ที่ได้ให้ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือไว้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือทำให้เกิดความสามัคคีและความไว้วางใจกันระหว่างสมาชิกในทีมช่วยเหลือกันในการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน พฤติกรรมความร่วมมือจะก่อให้เกิดงานเล็ก ๆ ไปสู่งานใหญ่ และงานใหญ่จะประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน สมาชิกทุกคนมีโอกาสปรึกษาหารือกันเพื่อสร้างมาตรฐานของงาน ในขณะเดียวกันสมาชิกสามารถพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ ความสำเร็จและความก้าวหน้าของทีมงาน มาตรฐานการทำงานที่ดีของทีมงานหนึ่งในองค์กร จะมีผลต่อการกำหนดมาตรฐานแก่ทีมงานอื่นๆ ในองค์กรเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่อมาตรฐานการทำงานขององค์กรในภาพรวมด้วย ทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้า มีบรรยากาศการทำงานที่ดี สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์มีความรักใคร่กัน ปราศจากความขัดแย้งในการทำงาน สมาชิกทุกคนรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในแง่ประสิทธิภาพทั่วทั้งองค์กร ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ

ถึงแม้ว่าพฤติกรรมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมจะเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการทำงาน แต่จากการศึกษาของยงยุทธ เกษสาคร [5] พบว่า มีอุปสรรคหลายประการที่ทำให้พฤติกรรมความร่วมมือไม่ประสบความสำเร็จ เช่น การพูดจาและข้อตกลงไม่ชัดเจน การปกปิดความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานและหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับปัญหา การแข่งขันชิงดีกันระหว่างสมาชิก การไม่เคารพหรือให้สมาชิกเกิดความรู้สึกผูกพันกับมติหรือข้อตกลงของที่ประชุมอย่างแท้จริง การขาดการประเมินผลการทำงานของทีม และการขาดความสัมพันธ์อันดีกับทีมอื่น ความแตกต่างระหว่าง

บุคลิกภาพ การขาดความรู้สึกร่วมกันในทีม การปิดบังไม่สื่อสารแลกเปลี่ยนกัน การขาดการวินิจฉัยในที่งาน การขาดการกระจายข่าวสารสู่ระดับล่าง ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานเป็นทีม และส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน และในฐานะผู้วิจัยมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรฯ ผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนต้องทำงานกลุ่มหรือโครงการ นักเรียนยังขาดพฤติกรรมความร่วมมือหรือทักษะการทำงานเป็นทีม เนื่องจากไม่ได้มีการตั้งเป้าหมายและวางแนวทางในการทำงานร่วมกัน ขาดการวางแผนและไม่มีการพูดคุยหรือในการทำงาน ผลักภาระงานให้สมาชิกคนอื่น ๆ ทำงานแบบแยกส่วนต่างคนต่างทำงานในส่วนที่ ได้รับมอบหมายแล้วนิ่งดูตายปล่อยให้สมาชิกในทีมทำงานโดยขาดการระดมความคิด ทั้งที่การพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือสามารถดำเนินการได้ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบที่จะนำไปสู่ การเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือได้ โดยออกแบบให้ผู้เรียนทำโครงงานแบบกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้จัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 24 วรรค 3 ว่า จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง วรรค 4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และวรรค

6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ เป็นไปตามธรรมชาติ ความถนัด และความสนใจ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ โดยโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานในการฝึกทักษะกระบวนการคิดการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถทำให้นักเรียนได้รู้จักการศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่ติดตัวที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ดังคำกล่าวของ บุญเลี้ยง ทุมทอง [6]

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการงานอาชีพ ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการใช้ชีวิต เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ จึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือโดยผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา โดยการศึกษาของ รัชดาภรณ์ อินทะนิน อ้างอิงจาก Bandura. 1977 [7] กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรง

คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และโดยอ้อม คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น หรือการเรียนรู้ จากตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการ สังเกต การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันเป็น การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมี องค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. กระบวนการสนใจ เป็นกระบวนการเลือก และรับรู้ ลักษณะของพฤติกรรมที่สำคัญของตัว แบบ โดยผู้สังเกตจะต้องให้ความสนใจและรับรู้ ลักษณะที่สำคัญให้ถูกต้อง แล้วย่นำสิ่งที่ได้จากการสังเกตมาสรุปรวบรวมไว้เป็นขั้นตอนเพื่อให้ง่ายต่อ การจำ ซึ่งความสนใจนี้จะทำให้สามารถจำแนก พฤติกรรมที่สำคัญออกจากพฤติกรรมอื่นของตัวแบบ ได้ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสนใจจาก ตัวผู้สังเกตหรือจากโครงสร้างและลักษณะของตัวแบบ ได้แก่ ความชัดเจน ความซับซ้อน ความน่าสนใจ ของตัวแบบรวมทั้งองค์ประกอบ ด้านสัมพันธภาพ ระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต

2. กระบวนการคงไว้ เป็นกระบวนการของ การจำเป็นการรวบรวมลักษณะพฤติกรรมที่ได้จากการ สังเกตไว้ในระบบความจำในรูปของสัญลักษณ์ ได้แก่ จินตภาพและภาษา เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรม ของตัวแบบที่ตนสนใจการรับรู้จะเกิดขึ้น และเมื่อ พฤติกรรมสิ้นสุดลง มโนภาพของพฤติกรรมดังกล่าว จะยังคงอยู่ในความทรงจำและจะถูกดัดแปลงเป็น สัญลักษณ์ทางภาษา ซึ่งสามารถจดจำได้ง่ายและ นานกว่า

3. กระบวนการแสดงออก เป็นกระบวนการ แปลงสัญลักษณ์ในระบบความจำออกมาเป็น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะถูกต้องหรือใกล้เคียงกับ ตัวแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จาก การสังเกตและความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น

4. กระบวนการจูงใจ การเรียนรู้พฤติกรรม ต่างๆ ในสังคมนั้นมนุษย์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ ตนได้รับรู้มาทั้งหมด แต่จะเลือกพฤติกรรมของตัว แบบที่ก่อให้เกิดผลดีตอบแทนมากระทำมากกว่า

พฤติกรรมที่ตนได้รับรู้มาทั้งหมด การประเมิน พฤติกรรมของตัวแบบจึงเป็นไปได้ในรูปของการรับเอาสิ่ง ที่ทำให้ตนพึงพอใจและปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย หรือไม่พึงพอใจ

พฤติกรรมความร่วมมือที่เกิดขึ้นนั้นเป็น พฤติกรรมที่สำคัญของพัฒนาการทางสังคม นักเรียน ต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการร่วมทำกิจกรรม กับผู้อื่น นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจาก สิ่งแวดล้อม จะทำให้นักเรียนค้นพบตัวเองรู้จักผู้อื่น ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ทั้งที่ เห็นตัวแบบ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้มากน้อยขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสนใจของ นักเรียน

จากเนื้อหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและ ตัวแปรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย - หญิง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้อง เรียน ซึ่งมีนักเรียน 24 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่าง ง่ายด้วยวิธีจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วย การสุ่ม

2. ขอบเขตเนื้อหา เนื้อหาในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ในส่วนของพฤติกรรมความร่วมมือจะหมายถึง การแสดงออกของเด็กในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นกลุ่มแล้วมีพฤติกรรมแสดงออก 4 ด้าน คือ 1) ด้านการช่วยเหลือ หมายถึง พฤติกรรม การช่วยเหลือแบ่งปัน ทั้งการเตรียมอุปกรณ์ และการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์ 2) ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในการทำ

ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนเองและช่วยงานของกลุ่มให้สำเร็จ 3) ด้านความเป็นผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด บอกความคิด ความต้องการในการทำกิจกรรม ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมและยอมรับฟังทำตามคำแนะนำของเพื่อน และ 4) ด้านความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ยิ้ม พูดคุยขณะทำกิจกรรม ช่วยเพื่อนทำงานจนสำเร็จ

3. ระยะเวลาในการทดลอง ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้ระยะเวลาทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 50 นาที มีการทดสอบก่อนทดลอง และทดสอบหลังทดลอง โดยสัปดาห์ที่ 1 ทำการทดสอบก่อนการทดลอง สัปดาห์ที่ 2-9 ทำการทดลอง โดยทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 16 ครั้ง และสัปดาห์ที่ 10 ทำการทดสอบหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) ที่ดำเนินการทดลองตามแบบแผน การวิจัยแบบ One – group pretest – posttest design กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชาย – หญิงที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 24 คน ได้กลุ่มประชากรมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และเครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 10 สัปดาห์ ในสัปดาห์แรกทำการทดสอบก่อนทดลอง (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ จากนั้นในสัปดาห์ที่ 2 – 9

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ช่วงการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 8 สัปดาห์ และในสัปดาห์ที่ 10 ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนการทดลอง

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน – หลังการทดลองศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือทั้งหมด 10 สัปดาห์ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์จำแนกเป็นรายด้าน

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความร่วมมือ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน โดยจำแนกเป็นด้านการช่วยเหลือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านความร่วมมือ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังแสดงในตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า เด็กมีพัฒนาการรายด้านของพฤติกรรมความร่วมมือดีขึ้น หลังได้รับการจัดการเรียนรู้อาชีพโดยใช้โครงงานเป็นฐาน นักเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือที่ดีโดยไม่มีการบังคับ

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมความร่วมมือ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
(n = 24)					
1. ด้านการช่วยเหลือ	1.80	1.47	5.47	0.83	8.696
2. ด้านความรับผิดชอบ	2.79	1.33	5.89	1.00	7.313
3. ด้านการเป็นผู้นำ	2.50	0.88	5.51	0.56	20.149
4. ด้านความร่วมมือ	2.20	1.32	4.60	1.12	5.392

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < 0.01$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. หลังการจัดการการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งโดยรวมและจำแนกตามรายด้าน เพราะในการปฏิบัติกิจกรรมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยเน้นให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 3-4 คน ซึ่งสอดคล้องกับเยาวพา เดชะคุปต์ [8] กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุดจะเกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาพบปะกันอย่างตรงไปตรงมา (Encounter Group) นั่นคือการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย นักเรียนจะมีโอกาสพัฒนา

ทักษะที่สำคัญบางประการ ได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การเป็นผู้นำผู้ตาม การทำตามกฎเกณฑ์ การทำตามข้อตกลงที่กลุ่มเลือก นักเรียนจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน โดยรูปแบบของการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ระยะเวลาเริ่มต้นโครงการวางแผนเลือกหัวข้อการทำโครงงานที่นักเรียนสนใจ ระยะเวลาพัฒนาโครงการลงมือปฏิบัติการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ตามหัวข้อที่เลือก ระยะเวลารวบรวมสรุปโครงงานนำเสนอผลงานที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ส่วนในกระบวนการกลุ่ม เด็กแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม โดยการสนทนาซักถาม ปรึกษาหารือกันถึงหน้าที่ และกิจกรรมภายในกลุ่มที่ต้องทำร่วมกัน ช่วยกันคิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติกิจกรรม แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือแบ่งปัน แนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม แสดงความเป็นผู้นำที่ดี ผู้ตามที่ดี ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้ ทำให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการพัฒนาพฤติกรรม

ความร่วมมือสูงขึ้นไปภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิมา พรหมรักษ์ [9] ได้ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ภายหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีพฤติกรรมการร่วมมือสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีพฤติกรรมการร่วมมือเฉลี่ยโดยรวมและจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อเนื่องแบบซ้ำ ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมการร่วมมือด้านต่าง ๆ สูงขึ้น ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือ เกิดจากการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นักเรียนจะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเข้าใจและเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่นเพิ่มขึ้นเป็นการแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ผู้วิจัยสังเกตเห็นคือนักเรียนมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ใครยังไม่มีอุปกรณ์ในการทำงานจะแบ่งปันกันให้เพื่อนใช้ของภายในกลุ่มครบทุกคน หรือเพื่อนต่างกลุ่มนักเรียนก็จะแสดงความมีน้ำใจให้เพื่อนยืมของ โดยการใช้คำพูดหรือการแสดงการปลอบใจ หรือช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องเล็กน้อย กรณีเพื่อนยังไม่ได้อุปกรณ์หรือยังไม่ได้ทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่ถูกร้องขอ ในการทำกิจกรรมระยะพัฒนาโครงงานจึงเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมให้กับนักเรียนได้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละสัปดาห์จะมีสื่อ อุปกรณ์และกิจกรรมที่หลากหลายปรับเปลี่ยนไปตามช่วงระยะเวลาของการทำโครงงาน จึงทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มและรายบุคคลเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ

แบ่งปัน วัสดุ อุปกรณ์ให้เพื่อน ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนทำงาน เพื่อให้กิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันประสบความสำเร็จ

2. ด้านการเป็นผู้นำ ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็น บอกความต้องการของตนเอง คิดริเริ่มทำกิจกรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แนะนำเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ดังที่ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร [10] กล่าวว่า ขณะที่เด็กทำงานร่วมกัน เด็กต้องมีเป้าหมายร่วมกัน มีผู้นำผู้ตามในกลุ่ม เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการยอมรับและเกิดความเข้าใจกัน ทำให้เด็กเกิดการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ ในพฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำ จากการทดลองผู้วิจัยสังเกตพบว่า จะมีผู้อำนาจในการทำกิจกรรมต่างๆ และคอยแนะนำเพื่อนให้เพื่อนได้รับรู้และเข้าใจการทำงาน เช่น การประดิษฐ์ของเล่นจากกระดาษ นักเรียนที่เคยทำแล้วจะสามารถแนะนำเพื่อนที่ยังไม่เคยทำได้ โดยเชื่อมโยงจากสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วเมื่อทอม 1 จะเห็นได้ว่าด้านการเป็นผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัดก่อนและหลังการทดลอง เพราะมีกิจกรรมในโครงงานที่หลากหลาย นักเรียนได้ใช้ความสามารถแต่ละคนได้แตกต่างกัน ชอบแสดงออกและชอบการเป็นผู้นำ

3. ด้านความรับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการทดลองสูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่อบอุ่น การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่และครู มีผลต่อเนื่องต่อพฤติกรรมในด้านนี้ การเน้นให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีกติการ่วมกัน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนจะส่งผลต่อพฤติกรรมในด้านนี้ด้วย เช่น ความรับผิดชอบในเรื่องการส่งงาน ความรับผิดชอบในหน้าที่การเป็นนักเรียนของตนเอง ตัวอย่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนได้รับ

การปลูกฝังมาตั้งแต่ที่บ้านและโรงเรียน ให้มีการรับผิดชอบมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ร่วมกันตั้ง เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้กฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด เป็นสาเหตุให้พฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงมากในช่วงก่อนจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าด้านอื่น ๆ เช่นกัน

4. ด้านความร่วมมือ ข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือที่ด้านความร่วมมือสูงขึ้นนั้นเพราะเกิดจากลักษณะรูปแบบของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้การเลือกตัดสินใจที่จะเรียนรู้จากการเลือกของตนเอง และเป็นเรื่องใหม่ของนักเรียน นักเรียนจึงสนใจ การเลือกกิจกรรมที่จะทำได้ใช้อุปกรณ์วัสดุที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน ระยะเวลาในการทำกิจกรรมด้วยกันที่ต่อเนื่องในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดความเห็นอกเห็นใจกันและเกิดพฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมแรกในพฤติกรรมความร่วมมือ การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการโดยการใช้คำพูดกับผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือให้ข้อมูลนักเรียนในวัยนี้จะทำตามคำขอร้องของเพื่อน หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าคนอื่นที่ไม่ใช่เพื่อน ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพ สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ทั้งนี้ นักเรียนควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จะเป็นการพัฒนานักเรียนให้ทุกคนเก่ง คนดี รู้จักทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการงานอาชีพที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ด้านการสร้างนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ
2. ควรมีการติดตามผลหลังการทดลองเพื่อศึกษาถึงความคงทนของพฤติกรรมความร่วมมือในระยะยาวต่อเนื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวิภา ยินดีสุข. (2559). สอนเด็กทำโครงงาน สอนอาจารย์ทำวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] วิจารย์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- [3] วราภรณ์ ตระกูลสุขศรี. (2549). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- [4] วิภาพร มาพบสุข. (2543). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- [5] ยงยุทธ เกศสาคร. (2551). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- [6] บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2550). แนวทางพัฒนาระบบความคิด. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [7] รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- [8] เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์.

[9] ศศิมา พรหมรัักษ์. (2546). พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

[10] ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (2536). การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.